

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 708/2014-83

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. februára 2015 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, a sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Milanom Slobodníkom, Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, ktorými namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 40 C 145/2007 po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 502/2011-44 z 24. februára 2012, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], obchodnej spoločnosti [REDACTED], a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 40 C 145/2007 po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 502/2011-44 z 24. februára 2012 porušené bolo.

2. [REDACTED] a [REDACTED] priznáva každému z nich finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je im Okresný súd Košice I povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Košice I je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a obchodnej spoločnosti [REDACTED], v sume 720,38 € (slovom sedemstodvadsať eur a tridsaťosem centov) na účet ich advokátky JUDr. Ivety Rajtákovéj, Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice I je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia [REDACTED] v sume 340,90 € (slovom tristoštyridsať eur a deväťdesiat centov) na účet jej advokáta JUDr. Milana Slobodníka, Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Sťažnostiam vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 708/2014-46 z 9. decembra 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „[REDAKOVANÉ]“, „[REDAKOVANÉ]“, „[REDAKOVANÉ]“, „[REDAKOVANÉ]“, „[REDAKOVANÉ]“ alebo spolu „sťažovatelia“), ktorými namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 40 C 145/2007.

Predmetná vec súvisí s vecou vedenou ústavným súdom pod sp. zn. IV. ÚS 502/2011, v ktorej nálezom z 24. februára 2012 vyslovil, že „základné právo [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 40 C 145/2007 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 14 C 26/2003) porušené bolo“, a zároveň okresnému súdu prikázal, aby v uvedenom konaní konal bez zbytočných prieťahov.

Aj v ďalšej veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 434/2012 ústavný súd nálezom zo 16. januára 2013 vyslovil, že „základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo

na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 40 C 145/2007 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 14 C 26/2003) porušené bolo“.

██████████, ██████████ a ██████████, sa rovnako ako ██████████ a ██████████ stali účastníkmi napadnutého konania na základe uznesenia okresného súdu č. k. 40 C 145/2007-13 z 25. júla 2007, ktorým pripustil ich vstup do konania na strane žalovaných.

Sťažovatelia uviedli, že po poslednom náleze ústavného súdu sa 10. októbra 2013 na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, na ktorom boli vypočuté žalobkyne v 1. a 2. rade, pričom právnym zástupcom žalovaných bola uložená povinnosť predložiť návrhy na doplnenie dokazovania. Dňa 30. januára 2014 sa na okresnom súde uskutočnilo ďalšie pojednávanie, ktoré bolo z dôvodu doplnenia dokazovania vyžiadanim reštitučného spisu a potreby doručenia viacerých podaní niektorým účastníkom konania odročené na 21. máj 2014. Uvedené procesné úkony podľa názoru sťažovateľov nasvedčujú tomu, že okresný súd *„jasný príkaz Ústavného súdu SR vyslovený v náleze zo dňa 24. 2. 2012 odmieta rešpektovať a v predmetnom konaní naďalej sústavne postupuje neefektívne a nečinne“*, pretože ani po viac ako 11 rokoch od začatia konania v danej veci meritórne nerozhodol, čím naďalej spôsobuje zbytočné prieťahy, a tým aj porušovanie nimi uvedených práv.

Sťažovatelia preto v petite žiadali, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 40 C 145/2007 porušil ich základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby okresnému súdu opätovne prikázal vo veci konať bez zbytočných prieťahov a zaplatil každému z nich finančné zadosťučinenie, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. Spr 119/10 z 20. januára 2015 vyjadril predseda okresného súdu, v ktorom uviedol:

„... Na pojednávaní dňa 21. 5. 2014 súd vec prejednal a pojednávanie odročil na 11. 6. 2014 za účelom vyhlásenia rozhodnutia.

Dňa 11. 6. 2014 súd vyhlásil vo veci rozsudok.

Uznesením č. k. 40 C/145/2007-1247 zo dňa 24. 6. 2014 súd priznal odmenu tlmočníkovi [REDAKOVANÉ].

Dňa 24. 6. 2014 žalovaní v 5., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 17., 18. a 19. rade doručili súdu odvolanie voči rozsudku č. k. 40 C/145/2007-1198 z 11. 6. 2014.

Dňa 26. 6. 2014 doručil súdu odvolanie žalovaný v 1. rade.

Dňa 26. 6. 2014 doručili súdu odvolanie žalovaní v 2., 3., 4., 7. a 8. rade.

Dňa 30.6.2014 doručili súdu odvolanie žalovaní v 6., 9. a 16. rade.

Po vykonaní prípravy pred predložením spisu odvolaciemu súdu bol spis s opravným prostriedkom dňa 8. 8. 2014 predložený Krajskému súdu v Košiciach. Krajský súd v Košiciach doposiaľ vo veci nerozhodol.

V predmetnej veci už ústavný súd viackrát rozhodol, že základné právo účastníkov, ktorí vystupujú na strane žalovaných na prejednanie veci v primeranej lehote, bolo porušené. Tieto rozhodnutia som akceptoval a prijal som spolu s vybavujúcou sudkyňou opatrenia, ktoré viedli k meritórnemu rozhodnutiu vo veci.“

V podstate rovnaké procesné úkony zistil z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 40 C 145/2007 aj ústavný súd, preto ich považuje za preukázané.

Na vyjadrenie predsedu okresného súdu reagovali sťažovatelia podaniami z 29. januára 2015, v ktorých opätovne poukázali na to, že meritórne rozhodnutie má pre nich mimoriadny význam, pretože v nehnuteľnosti, ktorá je predmetom konania, bývajú, resp. vykonávajú podnikateľskú činnosť, ktorou zabezpečujú živobytie svojej rodiny.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 40 C 145/2007.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

V obsahu označených práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 20/02, III. ÚS 344/2011).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (napr. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 103/07, III. ÚS 139/07).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje postupovať v konaní v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ako aj z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

Ústavný súd sa podrobnejšie nezaoberal hodnotením danej veci podľa prvého a tretieho kritéria, pretože tak urobil už v nálezoč č. k. IV. ÚS 502/2011-44 z 24. februára 2012 a č. k. I. ÚS 434/2012-44 zo 16. januára 2013, na odôvodnenie ktorých týmto odkazuje. Na doplnenie uvádza, že napriek skutočnosti, že okresný súd v danej veci meritórne rozhodol rozsudkom sp. zn. 40 C 145/2007 z 11. júna 2014, samotné trvanie napadnutého konania je zjavne neprimerané, keďže z dôvodu podaných odvolaní nie je právoplatne ukončené ani po viac ako 11 rokoch od jeho začatia, a preto ho ako celok

nemožno považovať za zlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy (podobne napr. IV. ÚS 260/04, III. ÚS 262/07, II. ÚS 3/09, III. ÚS 254/09).

Pokiaľ ide o druhé kritérium, ústavný súd rovnako ako v predchádzajúcich prípadoch konštatuje, že nezistil žiadne skutočnosti, ktorými by sťažovatelia prispeli k predĺženiu napadnutého konania. Na procesné úkony, ktoré urobili, mali nesporne právo, čo nemohlo byť dôvodom nekonania okresného súdu v merite veci. Správaniu sťažovateľov nič nevytkol ani predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti. Na druhej strane je však zrejmé, že [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] ani [REDAKOVANÉ], nevyužili svoje právo a nepodali predsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní, ktorú v prípade ďalších sťažovateľov ústavný súd považoval za účinný právny prostriedok ochrany ich základných práv a slobôd.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 40 C 145/2007 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd neprikázal okresnému súdu, aby v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy v danej veci konal, pretože túto povinnosť mu už uložil nálezom č. k. IV. ÚS 502/2011-44 z 24. februára 2012.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd

Právna zástupkyňa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]
[REDACTED] a [REDACTED], advokátka JUDr. Iveta Rajtáková listom z 29. januára 2015 vyčíslila trovy konania sumou 354,47 € „pre jedného sťažovateľa“.

Ústavný súd [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]
[REDACTED] a [REDACTED], priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti) a dva režijné paušály v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) urobené v roku 2014, pričom výšku základnej sadzby tarifnej odmeny bolo potrebné v súlade s § 13 ods. 2 vyhlášky znížiť u štyroch sťažovateľov o 50 %, pretože ide o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“. Trovy právneho zastúpenia štyroch sťažovateľov tak predstavujú celkovú sumu 720,38 € $[(67 \times 2) + (8,04 \times 2) \times 4 \text{ osoby} = 600,32 + 20 \% \text{ DPH} = 720,38]$, ktorú zaviazal uhradiť okresný súd (bod 3 výroku nálezu).

Právny zástupca [REDACTED] – [REDACTED] v podaní z 29. januára 2015 vyčíslil trovy konania celkovou sumou 518,76 €.

Ústavný súd podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 16 ods. 3 vyhlášky priznal JUDr. Ivete Rajtákovéj náhradu trov konania v celkovej sume 340,90 € pozostávajúcej z odmeny za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti) v sume po 134 € a z dvoch režijných paušálov v sume po 8,04 € plus 20 % DPH, ktorú zaviazal uhradiť okresný súd (bod 4 výroku nálezu).

Za tretí úkon právnej služby – vyjadrenie z 29. januára 2015 ústavný súd náhradu trov konania sťažovateľom nepriznal, pretože tieto neobsahovali žiadne nové skutočnosti relevantné pre rozhodnutie ústavného súdu (bod 5 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2015